

DIMITRIJEVIC TIJANA (TÉMAVEZETŐ: RADVÁNYI GYÖRGY DLA)

IDEIGLENES HASZNÁLATOK LEHETŐSÉGEI A MAGDOLNA NEGYEDBEN

Urban pioneers in Magdolna Quarter, Budapest – potentials and possibilities

Mi az ideiglenes használatok szerepe egy hátrányos helyzetű zárt közegben, mint a Budapest VIII. kerületi Magdolna negyed? Mit remélhetünk az ideiglenes használatoktól? Mik a peremfeltételek és a rejtett lehetőségek? Az ideiglenes használatok fogalma és Magdolna negyed rövid bemutatása után két alapfelvetésből indulok ki: az ideiglenes használatok jó városrehabilitációs eszköz, mely segít visszakapcsolni a megrekedt zárványszerű közeget a környezetébe; adottságai miatt a negyed jó ideiglenes használat terep lehet. A berlini Urban Catalyst kutatásra támaszkodva vizsgálom a terület jellemzőit, majd részletesebben elemzem az üres földszinti üzletek ideiglenes hasznosításának lehetőségeit. A negyed adottságai és helyi példák keserű tapasztalatai alapján összefoglalom az ideiglenes használatok elindításához szükséges összetevőket és fő kihívásokat.

What is the role of temporary use in wrecked, slum like neighbourhoods, such as the 8th district's Magdolna Quarter in Budapest? What are the difficulties and potentials? After briefly introducing the concept of temporary use and the circumstances of the area, I explore the following hypothesis: urban pioneers can be an important urban rehabilitation tool, and help reconnect the segregated area to its surroundings; the Magdolna Quarter has good preconditions to become a ground for this kind of temporary use. Along the guidelines of Berlin Urban Catalyst research I establish a typology of the area's empty spatial resources, and take a closer look at the profile of temporary use of empty street front stores. Summing up the site's pros and cons, as well as the bitter-sweet local case study experiences, I offer a list of features needed simultaneously in order to achieve temporary use in Magdolna Quarter, and name the main difficulties that may occur.

IDEIGLENES HASZNÁLATOKRÓL

Az ideiglenes használatok - Zwischennutzung, Raumpioniere - jelensége ma jól ismert és spontán vagy tervezett formában sok helyen fordul elő. Városaink és használatuk merevségét oldják változások idején ezek a köztes, átmeneti használatok és térüttörök. Gondolhatunk itt a szezonálisan pár évig működő szabadtéri koncerthelyekre (régí budapesti Zöld pardon), földszinti üzlethelyiségek áthidaló elfoglalására (Rögtön Jövök ötletpályázat) vagy a bontásra váró épületek átmeneti használatára, mint a berlini Palast der Republik esetében. A térüttörök életideje széles skálán mozog és a működésük során gyakran alakul: a pillanatnyi esemény, amely csak pár perces vendég a városi térben; az ideiglenes használat; a "helytartó", amely addig tölt ki egy teret, míg egy klasszikus funkció nem tud létrejönni (Tűzraktér); és végül az eredetileg ideiglenesnek szánt kezdeményezés, amely maga lesz a klasszikus funkció (RAW Tempel Berlin).

A berlini Urban Catalyst¹ kutatás szerint az ideiglenes használatok tervezett alkalmazása jó városfejlesztési eszköz. A Berlinben működő üres-helyeket-közvetítőirodák (pl. Coopolis Zwischennutzungsagentur) sikerei is ezt igazolják. A térüttörök új tartalommal töltik ki az üresen álló, valamire váró - felújításra, befektetőre, egy terv megvalósítására, bérlőre, engedélyre - tereket, ezáltal ezek többé már nem lyukak a város szövetében, hanem új színfoltok. Meg kell említeni, hogy a spontán kialakuló ideiglenes használatok között előfordulhat olyan is, amely negatívan befolyásol egy területet - pl. drog tanyák az üresen álló, illegálisan elfoglalt házakban. A jelen kutatás az ideiglenes használatok fogalmából ezeket az elemeket kihagyja, amikor a tervezett vagy spontán jelenség pozitív hatásairól beszél. Köztes használatok

hatása a környezetükre azonban kétségtelen.

Az ideiglenes használatok új arculatot adhatnak egy városrésznek, vonzzák és gerjesztik egymást, míg végül gyakran állandósult klaszterek és izgalmas funkciópárosítások jönnek létre. Jó példa erre a pesti VI. kerület romkocsmaszcenája. Megrekedt helyzetet áthidaló alternatív használatokból itt erős városképi elem lett, ma a Lonely Planet útikönyvek része, az üresen álló romépületek pedig már kívánatos befektetési helyek. De mi a helyzet a kevésbé kívánatos, elhagyatott városrészekkel, a rossz helyekkel? Ezekben a városi szövetből kieső vakfoltokban mi az ideiglenes használatok - mint városfejlesztési eszköz - szerepe és lehetősége? Ebben a tanulmányban ezt a kérdést járom körbe.

Ilyen nem kívánatos helyzetű terület a Budapest VIII. kerület Magdolna negyede is, az esettanulmány témája. Hét percre a nagy körüttől és a Blaha Lujza tértől, a Népszínház utca - Teleki tér - Fiumei út - Baross utca - Mátyás tér által határolt, 290 házat számoló terület központi helyzete ellenére is egy félreeső sziget. Karinyth Frigyes a Teleki térről szóló korabeli riportjában úgy beszél erről a környékről, mintha egy különálló ország lenne, "város a városban, önálló nyelve, szokásai törvényei vannak"². Ma, majdnem nyolcvan évvel később a Magdolna negyedben járva időnként ugyanez a benyomás ér: egy másik, ismeretlen ország. Nagyon közel van azokhoz a helyekhez, ahol nap mint nap járunk - ez a pesti belváros keleti határa - mégis a várost sokat járó emberek között is kevesen voltak valaha a Teleki téren túl.

ZWISCHENNUTZUNG A MAGDOLNA NEGYEDBEN?

Mi lehet az ideiglenes használatok szerepe egy olyan zárt közegben, mint a budapesti Magdolna negyed? Milyen ez a zárt közeg? Milyenek a peremfeltételek? Mik

az akadályok és a lehetőségek? A tanulmányban ezeket a kérdéseket járom körbe. Két kísérletet vizsgálom a kutatási kérdés szempontjából: egy megvalósult helyi kezdeményezést (CivilHáló), és a 2012-2013 évi helyszíni kutatási-tervezési munka személyes tapasztalatait (szociális szolgáltatóhelyiségek tervezése).

MAGDOLNA NEGYED MINT ZÁRT KÖZEG

A Magdolna negyed ilyen néven 2004 óta létezik és a budapesti VIII. kerület legszegényebb negyede. Munkanélküliség, mélyszegénység és rossz életkörülmények egy erősen lepusztult városi szövetben.³ Halmozottan hátrányos és kirekesztett helyzetű társadalmi csoportok koncentrációja és velük szembeni diszkrimináció jellemzi a területet, amint ezt az eddigi kutatások és a személyes helyszíni tapasztalatok is mutatják.⁴ A negyed szociális városrehabilitációjának célja az életkörülmények javítása a meglévő lakosság megtartása mellett.⁵

A várospusztulás témakörébe tartozó "urban blight" fogalom szerint a várospusztulás foltszerűen jelenik meg a város testén, mint a penész.⁶ A Magdolna negyed esetében mondhatnánk azt is, hogy a penész megette majd nem az egész területet. A "jó helyek" nem a süllyedéstől megmenekült jó helyek - melyeket a penész még nem eszi - hanem utólagos rehabilitációval felhúzott pontok - melyeket a penész már nem eszi. Szubjektív helyszíni benyomások szerint is a slum jellegű terület és a külső "normális" közeg közötti határok változatos képet mutatnak. Vannak éles határok - például a Baross utca - ahol hirtelen történik a váltás és látszólag nincs áthallás a hétköznapi Budapest és Magdolna negyed belső világa között. Vannak elmosódó határok, melyeknél a külső pozitív, mindennapi közeg valameddig beszivárog a negyedbe, majd megtorpan. Ilyen a Népszínház utca és

001-002

IDEIGLENES HASZNÁLATOK LEHETŐSÉGEI A MAGDOLNA NEGYEDBEN

Dimitrijevic Tijana

a Tavaszmező utca Horváth Mihály tér felőli része. Végül vannak helyek, ahol teljes a sötétség (a penész mindent elborít) és hihetetlennek tűnik, hogy csak 10 percnyi sétára vagyunk a Körúttól. Ide sorolható például a Magdolna utca, amely a városrehabilitáció adatai szerint is a negyed legproblémásabb utcája.

Érdekes tapasztalat, hogy a fent leírt határok mások hétköznap, és megint mások hétvégén. Munkanapokon a "külsős" emberek - Óbudai egyetem diákjai és tanárai, egy szálloda vendégei - és a hétköznapi "jó" Budapest egészen a Mátyás térig beszivárog a Tavaszmező sétáló utcán keresztül. A Mátyás tér sarkában ihatunk kávé, mintha csak Újlipótvárosban lennénk, míg szó szerint két házzal arrébb, a Koszorú utcában a szociális és fizikai várospszutulás jelenléte nagyon erős. Munkaszüneti napokon a "jó" közeg visszavonul mint apálykor, és a Tavaszmező utca vége ismét egy másik ország lesz. A beszivárgó jó helyek igazolják az eddigi rehabilitációs törekvéseket, mégis a negyed egy zárványként él az öt körülvevő belváros megszokott közegében. (2.-3. ábra)

Karinthy szavaival élve ez egy olyan hely, ahol a város mint egy zátonyon "megfeneklett"; az itt élő emberek - a hajótöröttek - önerőből nemigen tudják elhagyni a szigetországot, ahova kerültek. Ez a helyzet ma is: egy a Mátyás tér vonzáskörzetben végzett felmérés szerint, a környéken lakó emberek fő indoka az ottmaradásra az, hogy anyagi okok miatt nem tudnak elköltözni.⁷ A Magdolna negyed fontos jellemzője az itt élő lakosság mobilitásának hiánya, és kevés kapcsolat a környező városi közeggel. Nem szándékosan és kifelé zárt, hanem tehetetlen, önmagán belül megrekedt közeg⁸; a környezetéből kimaradt fehér folt. Az ideiglenes használatok épp e külső és belső közeg összekapcsolásának eszközei lehetnének.

PEREMFELTÉTELEK ÉS REJTETT LEHETŐSÉGEK

A Zwischennutzung városfejlesztési eszközként való alkalmazására az Urban Catalyst kutatás két stratégiát ajánl. Más a stratégia az üresen álló, de városközponti jó helyekre, és más a félreeső, elhagyott és nem kívánatos helyszínekre.⁹ A berlini kutatás potenciális ideiglenes használat helyszínek profiljait továbbfolytatva azt mondhatjuk, hogy a Magdolna negyed "központi, de nem kívánatos" helyzetű terület. A Magdolna negyedben sok üres földszinti üzlettel, telekkel, elhagyott házzal és befalazott lakással találkozunk, és ezeke jelentős része Önkormányzati tulajdonban van. Ilyen peremfeltételek mellett a stratégia elengedhetetlen eleme az illetékes hatóságok aktív részvétele.

A terület kifejezett előnyei az ideiglenes használatok kialakulása szempontjából a Budapesten belüli központi helyzete, nagy számú és változatos típusú üres területei és ezek tulajdonviszonyai, és az aktív szociális városrehabilitáció. Az üresen álló "tér nyersanyag" felfogható mint a negyed még nem fel nem fedezett rejtett potenciálja. Megvizsgálva Magdolna negyed üresen álló tereit, a berlini kutatás által kidolgozott tipológiára támaszkodva¹⁰, az alábbi üres tér tipológia állítható fel:

- a) foghíjak, üres telkek
- b) elhagyott üres épületek
- c) üres földszinti üzletek
- d) üres pince helyiségek
- e) lefalazott önkormányzati lakások
- f) alul használt zöldfelületek (pl. FiDo)
- g) kiüresedett infrastruktúra (pl. Remiz épülete)

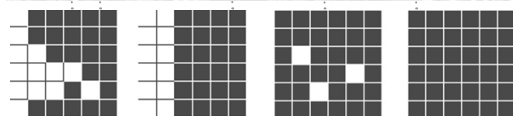
A negyed központi helyzetével párosulva ezek a most elhanyagolt és elhagyott, alig vagy nem kiadható/eladható/beépíthető/stb. terek kívánatos terepei lehetnek alternatív áthidaló használatok számára. Egy pozitív és konstruktív önkormányzati (hivatali és tulajdonosi)

hozzaállás elérése mellett egyszerre több ideiglenes használatot magába foglaló rendszer kiépíthető. Ideális forgatókönyv esetében az ideiglenes használatok hatósági/tulajdonosi támogatás mellett lassan elfoglalhatják a valamire váró tereket, és a Zwischennutzung-ra jellemző módon gerjeszthetik egymást. A Magdolna negyed ilyen színfoltjai új "külsős" látogatókat bevonzanak a környékre - a ma erre járó rehabilitáció-építész-szociológus-turisták, mint szinte egyedüli betévedők mellé. Az új funkciók és helyek szerepe kettős lenne: egyrészt javítanának a helyiek életszínvonalát a nyújtott szolgáltatások által; másrészt pedig új embereket vonzanának be a környékre, ezáltal oldva a nagyon is jelentős zárványszerűségét a területnek. A negyedről alkotott belső és külső kép fokozatosan alakulna át.

A Magdolna negyed mint potenciális Zwischennutzung terep vizsgálata után kiemelem és közelebbről szemügyre veszem az üres földszinti helyiségek¹¹ átmeneti hasznosításának lehetőségeit. Az első példa 2012-ig működő kezdeményezés önkormányzati üzlethelyiségek ideiglenes használatára a civil szervezetek bevonásával. Ez a törekvés - habár nem valósult meg teljes sikerrel - a kérdés aktualitását igazolja.

FÖLDSZINTI ÜZLETEK ÚJJÁÉLESZTÉSE - CIVILHÁLÓ

A szociális városrehabilitáció első szakaszában, 2006-ban, indult el Rév8 vezetésével egy kétirányú kezdeményezés azzal acéllal, hogy a parlagon álló önkormányzati helyiségeket aktív civil szervezetekkel töltsenek meg. A területen már akkor számos civil szervezet működött, de ezek többsége a hajléktalanság problémája köré csoportosult (ezek ma is jelen vannak, a Dankó utcában). A Rév8 szakemberei abból indultak ki, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű lakosok számára elengedhetetlenül fontos,

- ▲ 1. Lefalazott földszint és lakások, Tavaszmező utca
- ▲ 2. Szubjektív térkép a negyed határaitól
- ▲ 3. Külső és belső közeg viszonya: (i) külső közeg beszívárog; (ii) éles határ; (iii) belső jó foltok; (iv) teljes sötétség
- ◀ 4. Több kép és térkép a negydről és üres tereiről a kiadvány "Magdolna negyed" című fejezetében.

hogy a területen megfelelő számban és minőségben működjenek velük és problémáikkal aktívan foglalkozó civil és non-profit szervezetek. Az ötlet az volt, hogy ezeket a csoportokat a működésükhöz szükséges székhely biztosításával támogassa az éppen aktuális Magdolna Negyed Program (MNPI). A helyiségeket az Önkormányzat tulajdonában lévő nagy számú, régóta üresen álló helyiségekkel javasoltak fedezni. Az Önkormányzat a kezdeményezés teljesítését az elfogadott városrehabilitációs program keretein belül vállalta el.

Miután felismerték az üresen álló tényersanyag ki nem aknázott potenciálját és a terület iránt érdeklődő, ámde ott helytel nem rendelkező civilek összekapcsolásának lehetőségeit - két fontos előkészítő lépést tettek meg. Egyik oldalról megkezdődött az önkormányzati tulajdonban lévő üres helyiségek beazonosítása, és a Rév8 egy leltárt készített minden földszinti-alagsori üzlethelyiségről és állapotáról. Az így kapott listából az Önkormányzattal egyeztetve kiválasztottak azt az öt helyiséget, melyet ideiglenesen tölthették meg a civilek. Az Önkormányzat műszakilag közepes állapotú, de negyeden belüli elhelyezkedésüket tekintve rossz adottságú helyiségeket jelölt ki. Korabeli jelentésekből¹² úgy tűnik, hogy az Önkormányzat az ideiglenes hasznosításokat a befektetések (hagyományos bérlők vagy vevők) hátráltatásaként ítélte meg, annak ellenére, hogy a központi helyzetű - pl. Népszínház utcai - helyiségek egy része már egy évtizede üresen állt.

Másik oldalról közelítve a Rév8 felkutatta a negyeden megtelepedni vágyó civil szervezeteket és felmérte ezek potenciális helyigényeit, majd pályázatot hirdettek ki öt önkormányzati helyiség megtöltésére. Végül pedig összekötötték ezt a kettőt - az üresen álló helyeket és az aktív

érdeklődőket - és egy (lassú) egyeztetési folyamat eredményeként, 2007-ben, öt kiválasztott civil szervezet¹³ birtokba vett öt önkormányzati helyiséget a Magdolna negyedben. A megállapodás szerint az Önkormányzat adja az üres üzleteket, a Rév8 elvégzi a MNPI keretéből ezek alap műszaki felújítását, a civil szervezetek pedig saját forrásaikkal és munkájukkal használható állapotba hozzák a helyiségeket. A bérleti szerződés öt évre szól, birtokbavétel után az ideiglenes használók kedvezményes bérleti díjat fizettek (109 Ft/m², a szokásos helyi ár harmada) - a kedvezményt pedig "leírhatták" a felújítási költségekből.¹⁴ A civil szervezetek között volt a ZöFi is - Zöld Fialatok egyesülete - amely tevékenységével túllépte a Kálvária tér közeli alagsori helyiség határait. Cserebere piacot rendeztek rendszeresen a Mátyás téren, női bicikli szerelőműhelyt és más helyi lakosokat megszólító programokat.

A mediátori szerepet ellátó Rév8 a CivilHáló program indításánál indokoltnak ítélte meg a civilek hosszútávú megtartását a helyszíneken, továbbra is kedvezményes feltételek mellett. A bérleti időszak lejáta után, 2012-ben, az Önkormányzat vagyonkezelő cége azonban megemelte a bérleti díjakat további kedvezmények nélkül. Ennek következményeként két civil szervezet hagyta el a területet; egyikük az addig lelkes helyi programokat szervező ZöFi, amely most a Blaha Lujza téri MŰSZI-ben talált új helyet.

A korabeli jelentésekből világosan kiderül, hogy a tulajdonos és a jelentkező térüttörök közötti közvetítő szerepet a Rév8 látta el. A közvetítő szerep kiemelten fontos volt már az előkészítésnél: a civilek igényeinek, üres helyek adottságainak felmérése és nem utolsósorban az ötlet elfogadtatása a hagyományos szemléletű

hivatallal; végül pedig a két fél közötti jó kommunikáció biztosítása. A megvalósítás során pedig sok személyes kapcsolattartásra volt szükség mind műszaki, mind kommunikációs kérdésekben. Több nemzetközi projekt (berlini kutatás, Renew Newcastle¹⁵) tanulságai szerint ez a mediátori szerep - Key Agent, Schlüsselagent - kulcsfontosságú a köztes használatok városfejlesztési eszközként való alkalmazásánál egy hátrányos helyzetű közegben. Az áthidaló kezdeményezés sikeres elindításához és működtetéséhez itt elengedhetetlen egyrészt az ideiglenes használók valós igényeinek ismerete és mély megértése, a velük való személyes kapcsolat; másrészt pedig bizalmi viszony a tulajdonosokkal, amely segít feloldani a felmerülő kételyeket. (Nem teszik tönkre az ingatlanomat? Mi történik, ha jön egy valódi befektető? És egyáltalán - miért jó ez nekem?) E két oldal sikeres összefésülése - minden résztvevő, a majdani használók, a helyiek és a város öröme - jelentős mértékben a közvetítő elszántságán, valós és hely specifikus ismeretein múlik. A CivilHálóhoz hasonló mai kezdeményezés a szociális szolgáltatóházak létesítése.

HELYSZÍNI TERVEZÉSI MUNKA TAPASZTALATAI

A jelenleg aktuális MNPIII program részeként négy szociális szolgáltató helyiséget alakítanak ki üres földszinti üzlethelyiségekben. Ezek tervezésében 2012 október óta a BME Építőművészeti Doktori Iskola négy másik hallgatójával veszek részt¹⁶ Rév8 vezetése mellett. Az éves tervezési munka élő kísérletnek tekinthető. A tervezett szociális funkciók maguk is egyfajta ideiglenes hasznosításai a régóta üresen álló tereknek. A négy helyiség - melyekbe terveztünk mosodát, családfejlesztőt, szomszéd-sági információs központot és kirekesztett nők klubját - már régóta üresen áll és az új hasznosításuk csak öt évre

szól. Mint a negyed hasonló ingatlanainak jelentős része, ezek a földszinti üzletek is az Önkormányzat kezében vannak. A tervezésük során kísérletet tettünk "bemelegítő", helyieket bevonó használatra, sikertelenül. Ennek fő oka az, hogy a tervezési munkánál beálltunk egy formális szervezeti rendbe (mint közvetve az Önkormányzat emberei), e vagyonkezelő rendszer adott merevsége és hozzáállása pedig nem segítette az üres helyiségek - szerintünk konstruktív - köztes aktiválását. Az Önkormányzat vagyonkezelő intézményeivel való együttműködés lassúnak és bürokratikusnak bizonyult (ellenpélda erre az Önkormányzathoz tartozó, de önállóan és hatékonyan működő Rév8). Ezt a merev formális rendszert és az "ezt így szoktunk" álláspontot nem tudtunk megkerülni. A formális intézményrendszerek keretei és a hozzájuk tartozó peremfeltételek között az előkészítés és tervezés fázisában nem sikerült bevonnunk a közösséget átmeneti hasznosításokba.

A másik oldalról viszont maguk a jövőbeli használók mutatkoztak zárkózottnak, amint mint a Hatóság hozzátartozói léptünk fel a helyszínen. A lakosságnak ezt a bizalmatlanságát a Hatóságokkal szemben a helyi civil szervezetek¹⁷ és a MNP programok tapasztalatai is említik. A tervezési-kutatási munkára ezért egy kettőség volt jellemző: a helyieket csak mint önálló személyek vagy egyetemi hallgatók tudtunk eredményesen megszólítani, míg a majdani üzemeltetőkkel és a vagyonkezelőkkel szemben mint a Rév8 tartozékai léptünk fel több-kevesebb sikerrel.

Az éves munka tapasztalatai is erősítik azt a tézist, miszerint az Önkormányzat pozitív szemlélete/szemléletváltása kiemelt fontosságú, ha ideiglenes használatokat szeretnénk látni a Magdolna negyedben. A CivilHálóhoz

hasonlóan a tervezett szociális szolgáltató helyiségek sorsa az aktuális támogatás lejáratát után bizonytalan. Mind a Rév8, mind mi, mint építész tervezők bízunk a helyiségek sikeres utóéletébe. Ehhez szükséges egyrészt az Önkormányzat már említett rugalmas hozzáállása, másrészt pedig az öt év során jó és minél önállóbb működés. Hasonló szociális példák elemzése alapján (monori Máltai fürdőház, kesztyűgyári Női csoport) ez a sikeres működés építészeti kialakításon túl nagyban az üzemeltető konkrét személyén és mindent bele hozzáállásán fog múlni.

ÖSSZEFOGLALÁS ÉS HOGYAN TOVÁBB

Ebben a tanulmányból két alaptézisből indultam ki. Az első szerint az ideiglenes használatok új embereket vonzanak majd a most kirekesztett és félreeső területre és így lassan segítenek oldani a külső és belső közeg közötti határokat. A pozitív térüttörök a meglévő lakosság mellé rendeződnek (egyfajta mellérendelő dszentrifikáció), így megvalósítva a terület rehabilitációjánál kitűzött célt.

A második alaptézis az, hogy a Magdolna negyed központi helyzete, üres térszereplője és aktív városrehabilitációja miatt jó terepe lehet a köztes használatoknak. A bemutatott helyszíni tapasztalatokból és példákból levonható a következtetés, hogy a sikeres ideiglenes használatokhoz szükséges e összetevők együttes csillagállása: aktív és önálló térüttörök; konstruktív és rugalmas hozzáállású Tulajdonos/Önkormányzat; egy aktív és elszánt, helyi viszonyokat mindkét oldalról jól ismerő Közvetítő. A kutatási és tervezési munka rámutatott a téma fő kihívására Magdolna negyed esetében - az Önkormányzat pozitív szemléletváltása.

A tanulmányból kirajzolódik egy következő, szűkebb kérdés is - a lakatlan földszinti üzlethelyiségek és ideiglenes használatukban rejlő lehetőségek.

Jegyzetek:

- 1) Az Urban Catalyst kutatási projekt 2004 és 2005 között a berlini Zwischennutzung szcéna típusait, résztvevőit és városépítészeti lehetőségeit kutatta. A több mint 100 esettel foglalkozó kutatás eredményeit összefoglaló kötetben adták ki. URBAN 2007
- 2) KARINTHY 1984/a:150
- 3) KSH 2001 adatok
- 4) ALFÖLDI 2012; TELLER 2007; LICHTENBERGER 1995; KSH
- 5) RÉV8 2013
- 6) LICHTENBERGER 1995
- 7) EGEDY 2008:45
- 8) CSANÁDY-LADÁNYI 1992:105;112
- 9) URBAN 2007:24
- 10) URBAN 2007:28
- 11) Nem hivatalos helyszíni adatok szerint az önkormányzati fölszíni üzletek több, mint a fele üres.
- 12) MNPI Zárójelentése 2010-ből; MNPI 2010:90-96
- 13) Szigony Alapítvány; Murophral-Testvérem Cigány Magyar Társadalmi Kulturális Egyesület; Zöld Fiatalok Egyesület (ZÖFI); Kapocs Alapítvány. MNPI 2010, MNPI 2006
- 14) Egy-egy helyiség alapterülete 100m2, az össz felújítási költség átlagban 4 millió forint; legalább a fele a civil szervezetet terhelte.
- 15) Az ausztrál projekt során egy elhagyott üzletutcát ébresztették fel ideiglenes használatokkal. A kezdeményezést egy lelkes helyi dizájnér indította el saját költségen, míg a helyi Önkormányzat később csatlakozott. RENEW 2013
- 16) Lásd ebben a kiadványban: Magdolna Negyed c. fejezet
- 17) ZÖFI 2013

Hivatkozások:

URBAN 2007: Senatsverwaltung für Stadtentwicklung Berlin: Urban Pioneers. Berlin: Stadtentwicklung durch Zwischennutzung. Jovis Verlag GmbH, Berlin, 2007.

KARINTHY 1984/a: Karinty, Frigyes: "A hajótörött élet roncsai között. Kettőtől négyig a Teleki téren." In: Ungvári Tamás (szerk.): Szavak pergőtüzében. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1984. pp. 149-153.

CSANÁDY-LADÁNYI 1992: Csanádi, Gábor - Ladányi, János: Budapest térbeni-társadalmi szerkezetének változásai. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.

HORVÁTH-TELLER 2008: Horváth, Dániel - Teller, Nóra: "Egy város-megújítási modell tapasztalatai. Részvételi tervezés és kivitelezés a VIII. kerület Magdolna negyedében." In: Alföldi György - Kovács Zoltán (szerk.): Város Zöld Könyv - kulcs a fenntartható városhoz / Urban Green Book - Key to a Sustainable City. Építésügyi Tájékoztatói Központ Kft. - MTA Földrajztudományi Kutatóintézet - Rév8, Budapest, 2008. pp. 51-57.

EGEDY 2008: Egedy, Tamás: "A Mátyás tér felújításának várható hatásai a helyi társadalomra és az életminőségre." In: mint előző, pp. 26-50.

LICHTENBERGER 1995: Lichtenberger, Elisabeth - Cséfalvay, Zoltán - Paal, Michaela: Várospusztulás és -felújítás budapesten. Magyar Trendkutató Központ, 1995.

ALFÖLDI 2012: Alföldi, György (szerk.): BUDAPEST 2050. A belvárosi tömbök fennmaradásának esélyei. BME Urbanisztika Tanszék - TERC, Budapest, 2012.

TELLER 2007: Teller, Nóra: Hátrányos helyzetű csoportok térbeli koncentrációja. Tanulmány, Budapest, 2007.

RÉV8 2012: Teljes Akcióterületi Terv 3/a., Budapest, 2012.

MNPI 2010: Zárójelentés, Magdolna Negyed Program I., Budapest, 2010. pp. 90-96.

MNPI 2006: Közbenső MNPI jelentés, 2006

MNPIII 2013: <http://ujrev8.epiteszforum.hu/>, m.: 2013.05.25.

ZÖFI 2013: Zöld Fiatalok, ZöFi <http://zofi.hu/>, m.: 2013.06.05.

RENEW 2013: <http://renewnewcastle.org>, m.: 2013.04.05.

RÉV8 2013: <http://ujrev8.epiteszforum.hu/>, m.: 2013.06.01.

- ▲ 4. Üres földszinti helyiség, Magdolna utca
- ▲ 5. Zöld foghíj az Erdélyi utcában...
- ▲ 6. ...egy új közösségi kert helyszíne?
- ▼ 7. Üres földszinti üzlet, Koszorú utca

005-006

IDEIGLENES HASZNÁLATOK LEHETŐSÉGEI A MAGDOLNA NEGYEDBEN

Dimitrijevic Tijana